

De tombola van de duurzaamheid

Jan Sakko

Vooruitkijkend naar deze bijeenkomst, dacht ik aan de Jannen van de PvdA.

In 1994 gaf Jan Pronk een vast percentage ontwikkelingsgeld aan eco-projecten. Ik werkte toen bij de Evert Vermeer Stichting en steunde zijn *duurzaamheidsnorm*. Er kwamen biologisch geteelde rozen uit Afrika. Max Havelaar bananen. Van 1997 tot 2004 werkte ik in Azië en Afrika. Hulpgeld laat goed zien wat gebrekkige toegang tot water, scholen en markten mensen onthoudt. Subsidies nemen die hindernissen niet weg. Vaak houden ze het systeem van hulp in stand.

Tegenwoordig hebben bedrijven in Afrika onze subsidies niet nodig om succesvol te zijn.

Hoe anders is dat op de energiemarkt. Het IMF is deze week een campagne gestart. De boodschap: Energiesubsidies zijn kostbaar en komen vooral bij de middenklasse en de rijken terecht. Die gaan meer consumeren. Zorgen voor meer uitstoot. Enzovoorts.

De Zwitserse schrijver/econoom Rolf Dobelli noemt dit voorbeelden van onze 'grote gevoeligheid voor prikkels.' Wij reageren, in gedrag, sterker op de prikkel dan op het doel erachter.

Wie denkt dat Nederlandse duurzaamheidssubsidies daarop een uitzondering zijn, vergist zich. Minister Henk Kamp geeft er de komende twee jaar drie miljard euro aan uit. Ter compensatie betalen u en ik in 2013 €9 extra op onze energierekening. In 2017 zal dat €18 zijn. Duurzame Jan Pronk uit 1994 wordt links ingehaald door de duurzame VVD uit 2013. Als Kamp dat geld werkelijk uitgeeft, kan Wiegel' Sinterklaasgrap over Den Uyl niet meer op TV vertoond worden.

Steunen de PvdA en Diederik Samsom de *Kamp-taks*? Je hoeft geen Jan Pronk te heten om te begrijpen wie deze heffing echt zal treffen.

In Duitsland wil CDU-minister Altmaier de duurzaamheidssubsidies juist afbouwen. Om de lasten van kleinverbruikers te verlichten. Voorlopig stemt de meerderheid van het parlement tegen, inclusief de SPD. Duitsland heeft een overschot aan groene stroom. Net als Denemarken en België. In piekperiodes verkopen ze die ver onder de normprijs. *Dumpen* heet dat, in Brusselse taal.

In Nederland kun je minstens €15.000 vangen als je een windturbine op je grond laat zetten. Jaarlijks. Je bent gek als je het niet doet. Voor een elektriciteitsmast krijg je *maar* €250. Energie-U kent de vergoedingen voor Utrecht.

Maar bij de Industrievereniging Lage Weide – ILW – en de Vereniging van Eigenaren – VvE – is de interesse verdwenen. Zij voorzien schade, voor bedrijven en werknemers. Die wordt in de

onderzoeken niet meegenomen, schrijven ILW en VvE aan de gemeente. Als dit plan doorgaat, zet de VvE alle middelen in om het tegen te houden.

Mocht dat windpark er toch komen, dan gaat Energie-U met een deel van de stroomopbrengsten projecten in de buurt opzetten. Ze bestaan nog niet, die projecten, maar volgens onderzoeksbureau CE zijn 'de voordelen' voor bewoners groter dan 'de nadelen.' Nadelen als geluidshinder, gezondheidsrisico en schade aan huizen. Het groene adviesbureau speelt gevaarlijk spel. Het gaat om de belangen van pak weg tienduizend omwonenden. En werknemers. Een verantwoordelijke gemeente zou er niet mee moeten willen experimenteren.

Voor een gemiddelde sociaaldemocraat valt het systeem niet te begrijpen. Uit de Klankbordgroep komt het bericht dat schade buiten een straal van 350 meter rond de turbines van de hand wordt gewezen.

Kijkend naar de alternatieven, kan Nuon een biomassacentrale jaarlijks 225.000 ton CO2 laten besparen. Gerekend over de levensduur staat dat gelijk aan wat ongeveer 130 windturbines aan uitstoot afvangen. De verbranding van biomassa draait ook op forse subsidie en is niet vrij van kritiek. Maar, brengt het resultaat de klimaatdoelstelling van Utrecht in 2030 niet veel serieuzer dichterbij?

Zuivere marktprijzen en schaarste zijn de beste prikkels om onze consumptiezucht in te dammen, stelt het IMF.

In de jaren tachtig groeide ik op in een nieuwbouwwijk. Zo'n product van Jan Schaeffer' dadendrang. Volgens tekenaar Joost Swarte spuugde hij nieuwbouwhuizen als kauwgomballen. Veel van die huizen worden nu opnieuw geïsoleerd. U en uw huis, de grootste CO2-bespaarders van Nederland. Jan Schaeffer stond bekend om zijn klare taal. Die geldt nog steeds voor de buurten rond Lage Weide en de windturbines van Energie-U. "In geouwehoer kan een mens niet wonen."

Utrecht, 5 april 2013

¹ Een tombola is een soort loterij waarbij altijd wordt uitgekeerd (nl.wikipedia.org)